

сметките на настоятелите, отвори се лист за събиране на волни помощи и в продължение на 4 часа се събраха 17 000 гроша само от мене познати лица... На 10 февруари младежите си отвориха Читалище под име „Избавител“, което брой досега 81 членове. Целта му е: 1. Доставяне вестници и периодични списания за прочитане. 2. Спомагане в училищни и ученически нужди. 3. Отваряне училища по селата. Ето цел най-добра от всяка друга, колкото за в сегашните времена.“¹⁴ Сведенията за откриването на читалището в тази дописка се разминават с тези във в. „Македония“, където за година на откриването на читалището се посочва 1872 г. В една по-късна дописка на в. „Напредък“, бр. 50 от 1875 г., се обобщава: „Предначинателите на възраждането на българщината в този град /Айтос/ са извършили от 1868 г. до днес такъвиз работи, които стоят по-горе от всяка похвала“. А за читалището се отбелязва, че е създадено през 1872 г. „Читалището ни се състави на 1872 г. и първата му грижа бе да отваря училища по селата...“¹⁵

Първо сведение за затваряне на читалището се появява във в. „Турция“ от 20 юли 1873 г. В рубриката разни новини е посочено, че „Читалището се затвори от двама трима уж чорбаджии, уж българи. Същата орисница щяла да сполети и училището.“¹⁶ От последната хронология на съобщенията в печата за откриването на българското училище и читалище в Айтос можем да направим следния извод: Възрожденската преса успява да отрази емоционалното състояние на българите при създаването на тези важни институции - опори на българския дух. Но подведени в някои случаи от емоциите, дописниците правят грешки в точната датировка на събитията. Затова за изследователите е необходима информация поне от два допълнителни източника за уточняване времето, когато се е случило дадено събитие.

Сведения за процесите в българското общество в Карнобат в борбата му за създаване на българско училище и читалище намираме в кореспонденциите до в. „Право“ и в. „Македония“

В бр. 77 от 1870 г. на в. „Македония“ има информация за радушното посрещане на негово преосвещенство Доротей Софийски в местното българско училище със слово на учителя В. Атанасов, с благодарност „за деятелността и старанието за нареждането на обществото и Читалището.“¹⁷ На следващата 1871 г. дописникът от Карнобат съобщава за направения финансов отчет за работата на читалището и посочва дарителите му. В обръщение до П. Р. Славейков се казва: „Както всички хора и ние си имаме Читалище добре наредено от две години насам. Капиталите му възлизат на 18 000 гроша, а разходните лихви са за подаръци на сиромашките деца